

25.08.2020

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**25 Ağustos 2020
Salı**

25.08.2020

RESMİ GAZETE'DE BUGÜN

25 Ağustos 2020 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ YÖNETMELİKLER

- Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Bilim Kurulu Çalışma Usul ve Esaslarına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ile Bağlı Kuruluşlarında Sözleşmeli Uzman Çalıştırılması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yüksek Danışma Kurulunun Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- İstanbul Şişli Meslek Yüksekokulu Ana Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞ

- Turizm İşletmesi Belgeli Konaklama Tesislerine Bisiklet Dostu Konaklama Tesisi Belgesi Verilmesine Dair Tebliğ

Son bir yılda 280 bin çiftçi ÇKS'ye kayıt yaptırmadı

Türkiye'de son bir yıl içinde 280 bin çiftçinin bitkisel üretim desteklerinden yararlanmanın temel koşulu olan Çiftçi Kayıt Sistemi'ne (ÇKS) kayıt yaptırmadığı ortaya çıktı. Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin, Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin'in soru önergesine verdiği yanıtta, tarım nüfusundaki azalma dikkat çekti. Pakdemirli, 2019 yılı ÇKS kayıtlı çiftçi sayısının 2 milyon 83 bin iken 2020 yılı ağustos ayı itibarıyla 1 milyon 803 bin olduğunu açıkladı. Milletvekili Şevkin, pandemi nedeniyle kayıt süresi uzatılmasına ve başvurular e-devlet üzerinden alınmasına rağmen, geçen yılki sayıya ulaşılmasının mümkün görünmediğini belirterek "Bakanlığın bu açıklaması gösteriyor ki; tarım toprakları azaldı, ÇKS'ye kaydı bulunmayan üreticilerin birçoğu üretimden çekildi, birçoğu da bitkisel üretim desteklerinden faydalanamadı" dedi.

Tarım sektöründe istihdam edilen kişi sayısı 2002'de 7 milyon 458 bin iken 4 milyon 500 binlere kadar gerilediğini aktaran Şevkin "ÇKS'ye kayıt olmayan 280 bin çiftçimize ne oldu? Çiftçilerimizin akıbeti kamuoyuna açıklanmalıdır" diye konuştu. Tüm dünyanın tarım sektörünün stratejik önemini bilerek hareket ettiğini ancak Türkiye'de 18 yılda 3 milyon 484 bin hektar tarım arazisinin imara açıldığını ya da amaç dışı kullanıldığını vurgulayan Şevkin, son 18 yılda 41 milyon 196 bin hektarlık tarım arazisinin 37 milyon 712 bin hektara düştüğüne işaret etti.

Faizlerin yönü çift hanede

Merkez Bankası'nın sıkılaştırma adımları mevduat ve kredi faizlerinin de yükselişine neden oldu. İhtiyaç kredi faizi yüzde 16,93'e kadar gelirken 3 aya kadar TL mevduat faizi de yüzde 10'u geçti.

Merkez Bankası'nın likidite sıkılaştırma yönetimi kapsamında attığı sıkılaştırma adımları politika faizini yükseltmeden piyasadaki faizleri yükseltiyor. Merkez Bankası piyasaya verdiği paranın maliyetini artırdıkça hem kredi faizleri hem de mevduat faizleri artışa geçti. Son olarak zorunlu karşılıklarda yapılan artış da mevduatı bankalar için daha cazip hale getirdi. Analistler formülünde gevşeme yaptığı Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'ndan (BDDK) aktif rasyosunu kaldırmasını bekliyor. Aktif rasyosu da kalkarsa mevduatın yatırım aracı olarak daha cazip hale gelme şansı da artacak.

İhtiyaç kredi faizi yüzde 17 sınırında

Merkez Bankası verilerine göre 14 Ağustos haftasında bankaların ihtiyaç kredisi faizleri yıllık yüzde 16,93 seviyesine çıktı. 31 Temmuz haftasında yüzde 11,48 seviyesinde olan faiz oranları son iki haftadır hızlı bir yükseliş seyri izliyor. Merkez Bankası da son Para Politikası Kurulu toplantısı sonrası yaptığı açıklamada bireysel kredi artışına dikkat çekmiş sıkılaştırma adımlarıyla bu artışın kademeli olarak normale dönmesini beklediğini belirtmişti. Taşit kredisi faizleri de benzer

bir seyir izliyor. Kamu bankalarının kampanyasının devreye girdiği Haziran başının ardından 12 Haziran haftasında yıllık yüzde 11,20 ile yılbaşından bu yana en düşük seviyesini gören taşıt kredi faizleri 14 Temmuz haftasında yüzde 14,14'e çıktı. İhtiyaç kredisi faizleri de bu yılın zirvesine geldi. Son iki haftalık sert yükseliş taşıt kredisi faizlerinde de yaşandı. Merkez Bankası'nın sıkılaştırma adımları iki faiz oranını da yükseltti.

Konutta son üç haftada artış

Konut kredisi ise kamu bankalarının kampanyaları ile oldukça cazip hale gelmiş ve kredili konut satışları üst üste rekor kırmıştı. Ancak hem kredi genişlemesinin kademeli olarak geri çekilmesi hem de Merkez Bankası'nın sıkılaştırma adımları konut kredisi faizini de yükseltti. Yüzde 9,01 ile en düşük seviyesini 26 Haziran haftasında gören konut kredisi faiz oranı da 14 Ağustos haftasında yıllık yüzde 9,99 ile çift hane sınırına dayandı. Kamu bankaları son üç haftadır konut kredisi faiz oranlarını yükseltiyor. Birinci el konutta yüzde 0,75'e kadar düşen aylık faiz oranları yüzde 0,99'a, ikinci el konut faiz oranları da yüzde 1,05'e kadar çıktı.

Ticari kredi faizleri yılın zirvesinde

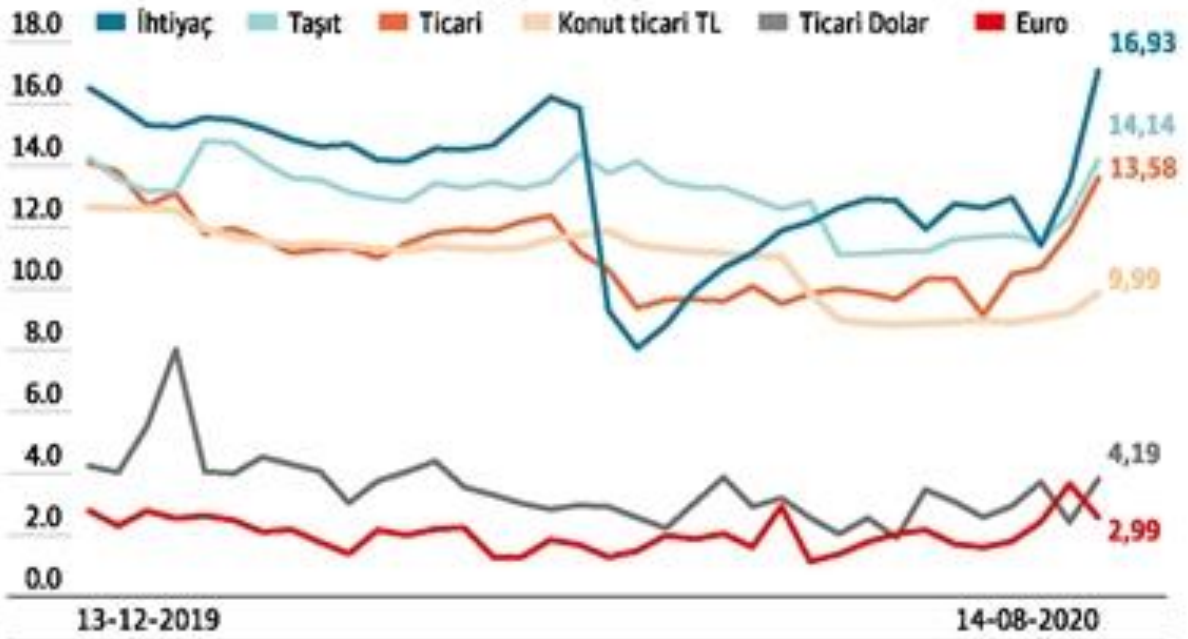
Ticari kredi talebi ve kullandırımı son 4 haftadır ivme kaybetmişti. TL ticari kredi faizi de 17 Temmuz haftasındaki yüzde 9,30 seviyelerinden önce çift haneye yükseldi ardından daha sert bir yükseliş hareketine geçti. 14 Ağustos haftasında TL ticari kredi faizleri yıllık ortalama yüzde 13,58'e kadar çıktı ve bu yılın en yüksek seviyesine işaret ediyor. Euro ve dolar kredi faizlerinde ise kur oynaklığı kapsamında dalgalı bir seyir var. 7 Ağustos haftasında yüzde 4,04 olan Euro kredi faiz oranları 14 Ağustos haftasında yüzde 2,99'a indi. Dolar kredi faizi ise 7 Ağustos haftasında yüzde 2,86 iken 14 Ağustos haftasında yüzde 4,19 seviyesine yükseldi.

3 aya kadar vadede faiz yüzde 10'u aştı

Pandeminin ekonomi üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirmek için Merkez Bankası'nın genişleme adımları TL mevduat faizlerinin sert gerilemesine yol açmıştı. Faizlerdeki bu düşük seyir de mevduat yatırımcılarını borsa ve diğer alternatif yatırım araçlarına yönlendirmişti. Mevduat faizlerindeki düşüş enflasyondaki artışla negatif reel faiz dönemi yaşanmaya başlamıştı. TL mevduat faiz oranı 1 aya kadar vadede 31 Temmuz haftasında yüzde 6'87'ye kadar inmişti. Mevduat faizleri de yavaş yavaş toparlanıyor son Merkez Bankası ve BDDK adımlarının ardından. Merkez Bankası verilerine göre 1 aya kadar vadeli ortalama TL mevduat faiz oranı yüzde 8,10'a çıktı. 7 Ağustos haftasında yüzde 7,34 seviyesindeydi. 14 Ağustos haftasında 1 aya kadar vade faiz oranı yüzde

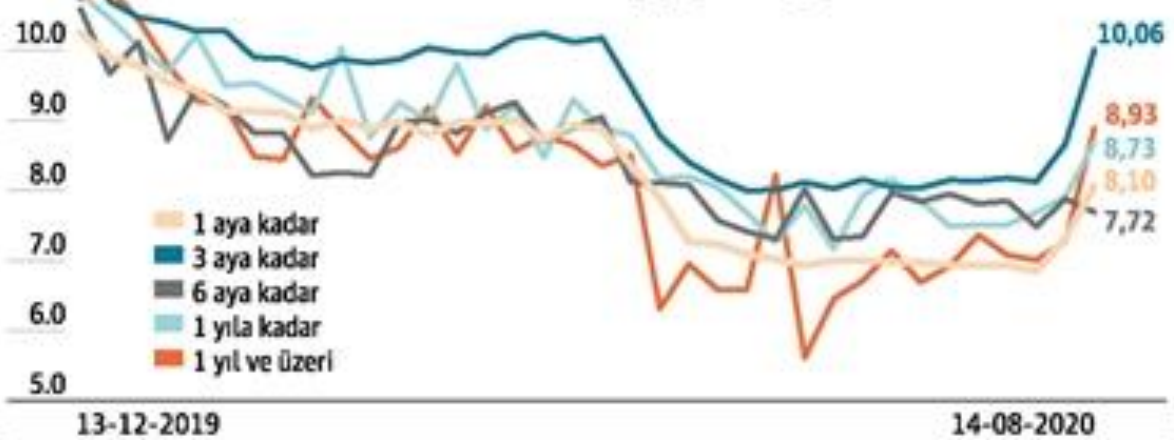
8,10'a çıktı. 3 aya kadar vadede ise 14 Ağustos haftasında yüzde 10,06 ile çift haneye gelindi. Bankaların 1 yıla kadar vadeleri de yüzde 8,73 seviyesine yükselirken 1 yıl ve daha üzeri TL mevduat faiz oranı da yüzde 8,93 oldu. Bu oranlar Merkez Bankası'nın bankaların uyguladıkları faiz ortalamaları üzerinden hesaplanıyor. Ancak TL mevduatın büyüklüğüne göre de bankaların uyguladığı faiz oranları değişim gösteriyor. Zorunlu karşılık artışı ve sıkılaştırma adımlarının TL mevduat faizlerini daha yukarı çekmesi bekleniyor.

Bankaların kredilere uyguladığı faiz oranları (%)

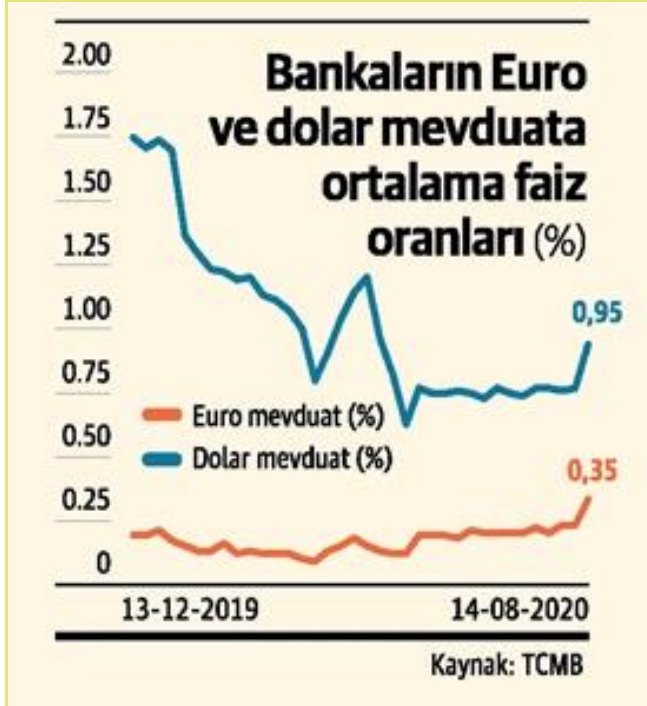
Kaynak: TCMB

Bankaların TL mevduata uyguladığı faiz oranları (%)

Dolar ve Euro mevduatta da yükseldi

Euro ve dolar mevduat faizleri de aktif rasyosu formülünü tutturabilmek için bankaların kaçındıkları bir mevduat türüydü. Aktif rasyosu formülündeki gevşeme ve sıkılaştırma adımları Euro ve dolar mevduat faizlerinin de kıpırdanmasına neden oldu. Merkez Bankası verilerine göre bankaların ortalama Euro mevduata uyguladıkları faiz oranı yüzde 0,35, dolar mevduata uyguladıkları faiz oranı ise yüzde 0,95 oldu. Bankaların 1 yıla kadar vadede dolar mevduata uyguladıkları ortalama faiz oranı da yüzde 0,98 ile yüzde 1 sınırına geldi.

Sıkılaştırma adımlarında faiz artışı beklenmiyor

Merkez Bankası dün 7.3987 lira ile yeni zirvesini gören dolar kuruna karşılık piyasayı geleneksel repo ihalesiyle yüzde 11,25 faizle fonladı. Uzmanların görüşü PPK'da faiz artışı yapılmayacağı yönünde.

Dolar kurundaki sert yükseliş haftanın ilk işlem günü de devam etti. Dolar dün 7.3987 lira ile yeni tarihi zirvesine çıktı. Bir süredir sıkılaştırma adımlarını piyasayı yüzde 8,25 politika faizinden yüksek faizle fonlayarak sürdüren Merkez Bankası dünkü adımıyla sıkılaştırmada bir kademe daha genişletti. Önceki geleneksel yöntemli repo ihalelerinde ilan etmek dışında yazılı bir açıklama yapmayan Merkez Bankası dün hem sitesinden ihaleyi duyurdu hem de mail atarak 'geleneksel yöntemli' ifadesinin altını çizerek sıkılaştırma adımı olduğunu vurguladı.

CDS'lerde yükseliş sürüyor

10 milyar lira tutarında yapılan ihalede ortalama faiz 11,25 belirlendi ve geç likidite penceresi (GLP) faiz oranından piyasa fonlanmış oldu. Dünkü ihalede politika faizi ve faiz koridorunun üst sınırı yüzde 9,75'in oldukça üzerinde bir faizle hızlı bir şekilde fonlama maliyetini artıran Merkez Bankası yine de kurun

ateşini alamadı. Piyasa uzmanları Merkez Bankası'nın perşembe günü yapacağı Para Politikası Kurulu öncesinde bu tarz sıkılaştırma adımlarıyla kuru politika faizinde değişikliğe gitmeden sıkıntılı dönemi atlatma hedefinde olduğu görüşünde. Dün Türkiye'nin iflas riskini gösteren 5 yıllık CDS de 573 seviyesini aştı.

Fonlama maliyeti 7,34'e kadar inmişti

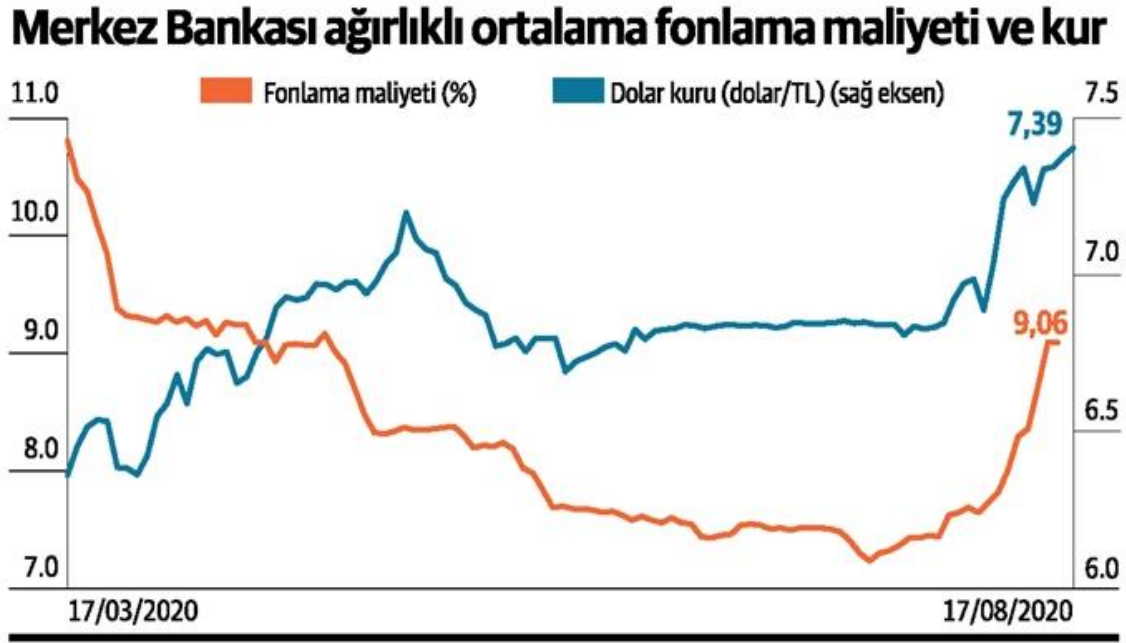
Merkez Bankası, kamu bankalarının desteğiyle uzunca bir süre 6.85 lira seviyelerinde kalan dolar kuru ve genişleme adımları çerçevesinde piyasayı fonlama maliyeti yüzde 7,40 seviyelerinde götürdü. Öyle ki 16 Temmuz'da politika faizi olan yüzde 8,25'in 90 baz puan altında yüzde 7,34'ten fonlama sağlamıştı. Ne zaman ki dolar kurunda hareketlenme başladı Merkez Bankası'nın sıkılaştırma adımlarıyla ağırlıklı ortalama fonlama maliyeti de yükselmeye başladı. Perşembe günü de geleneksel yöntemli repo ihalesiyle 20 milyar TL verilmiş ve faiz oranı yüzde 9,06 seviyesine kadar çıkmıştı. Cuma günü de bir değişiklik olmadı. Merkez Bankası'nın dünkü adımı ile sıkılaştırma bir kademe daha belirginleşti. Yine miktar ihalesi açmayarak yüzde 8,25'ten fonlama sağlamadı. Banka fonlamanın bir kısmını geleneksel yöntemle açtığı ihalede faiz koridorunun üst bandının yani yüzde 9,75'in de üzerinde olan ve GLP faiz oranı olan yüzde 11,25'ten sağladı. Piyasa uzmanlarına göre cuma günü yüzde 9,06 olan ve dünkü hamleyle yüzde 10 sınırına doğru ilerleyen ağırlıklı ortalama fonlama maliyetinin perşembe gününe kadar yüzde 11,25'e çıkaracağını belirtiyor.

Politika faizinde artış beklenmiyor

Peki tüm bunlar ne anlama geliyor? Uzmanların bu konudaki görüşleri de ortaklaşıyor. Konuyla ilgili görüş veren uzmanlar ve analistler Merkez Bankası'nın PPK toplantısında politika faizini en az 300-400 baz puan artırarak 11,25-12,25 seviyesine çekmesi gerektiğini ancak bunun yapılmayacağını belirtti. Uzmanlar bankanın bunun yerine ihale yöntemleriyle piyasanın daha yüksek faizle fonlanmaya devam edeceğini kaydetti. Geç likidite penceresini kullanmadan yani ortalama fonlama maliyetini yüzde 11,25 seviyesine çekip bunun dolar kuru üzerindeki etkisini görmeden politika faizini arttırmayacağını vurgulayan uzmanlar, politika faizini artırmadan piyasa faizini artırma adımlarının süreceğine dikkat çekti. Uzmanlar Merkez Bankası'nın fonlamayı sıkarak bir süre daha devam edeceğini bankaları pahalı likidite kullanmaya zorlayarak piyasa faizlerini artırmayı sürdüreceğini dile getirerek bir sonraki adımın ise faiz koridorunu ve geç likidite penceresi faizini artırmak olabileceğini söyledi.

Ancak, görüş veren uzmanların bir uyarısı var. Daha önce de Ağustos 2018'de aynı senaryoyu Türkiye ekonomisinin yaşadığını hatırlatan piyasa uzmanları

kararlı, sert bir adım atmadan bu alevin sönmeyeceğini ve geç kalındığında çok daha keskin hamleler yapılmak zorunda kalınacağına işaret etti.

4 ekonomist dışında artış bekleyen yok

AA Finans'ın Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB) 20 Ağustos Perşembe günü gerçekleştireceği Para Politikası Kurulu (PPK) toplantısına ilişkin anketine katılan ekonomistlerin büyük çoğunluğu politika faizinin sabit bırakılacağını tahmin etti. AA Finans'ın PPK toplantısına yönelik piyasa beklenti anketi, 22 ekonomistin katılımıyla sonuçlandı. Buna göre, 18 ekonomist politika faizinde (bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı) değişiklik beklemezken, 4 ekonomist faizlerin artırılacağı öngörüsünde bulundu. Ekonomistlerin politika faizindeki artış beklentileri 25 baz puan ile 175 baz puan arasında yer aldı. Ekonomistlerin yıl sonu politika faizi beklentilerinin medyanı ise yüzde 8,25 olurken, beklentiler yüzde 6,75 ile yüzde 12 arasında yer aldı. 23 Temmuzdaki son PPK toplantısında, politika faizi değiştirilmeyerek yüzde 8,25'te sabit bırakılmıştı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan: Altın rezervimizi üç kat artırdık

Türkiye'nin döviz ve altın kıymetleri tarafından önemli güce sahip olduğunu belirten Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Yurt dışındaki altınımızı ülkemize getirerek, ülkemizde çıkan altını Türk Lirası üzerinden alarak altın rezervimizi yaklaşık üç kat arttırdık." açıklamasında bulundu.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, kabine toplantısının ardından açıklamalarda bulundu.

Erdoğan'ın konuşmasından öne çıkanlar şu şekilde:

Giresun'daki vergi mükelleflerimizi 22 Ağustos 2020'den 30 Kasım 2020'ye kadar mücbir sebep hali kapsamına alıyoruz. 22 Ağustos tarihi öncesinde tahakkuk etmiş olup, vadesi bu tarihten sonrasına rastlayan ya da resen veya idarece tarh edilen her türlü vergi, ceza ve geçici veya gecikme faizinin ödeme sürelerini de 31 Aralık 2020'ye erteliyoruz. 2020 yılı 3. vergi dönemine ilişkin geçici vergi beyannamelerinin alınmamasını kararlaştırdık. 22 Ağustos - 30 Kasım'da verilmesi gereken beyanname ve bildirimlerin süresini 15 Aralık'a, tahakkuk eden vergilerin ödeme süresini de 31 Aralık'a kadar uzatıyoruz.

"Çok daha büyük bir kaynağın ilk habercisi"

Tespit edilen rezervin çok daha büyük bir kaynağın ilk habercisi olduğu yönünde kuvvetli bulgular var, inşallah bu müjdenin devamı gelecek. Önümüzdeki süreçte Akdeniz'de de benzer müjdeli haberler alacağımızı ümit ediyoruz.

Güneş enerjisi konusunda büyük bir hamle başlatıp hem yerli ve yenilenebilir enerji potansiyelimizi yükselteceğimizi, hem de atıl kaynakları ekonomiye kazandıracığımızı belirtmek istiyorum.

25.08.2020

Doğu Akdeniz'deki çalışmalarımızı engellemek isteyenlere gerek zor kullanarak hakkımızı savunacağımızı gösterdik. Ege'de de Akdeniz'in en uzun kıyısına sahip ülke olarak, ülkemizin hakkını hukukunu çıkarlarımızın gereğini yerine getirdik.

"Altın rezervimizi üç kat artırdık"

Merkez Bankamızın 45,4 milyar doları dövizdir. 2016 yılında altın rezervimiz sadece 14 milyar dolar seviyesindeydi. Yurt dışındaki altınımızı ülkemize getirerek, ülkemizde çıkan altını Türk Lirası üzerinden alarak altın rezervimizi yaklaşık üç kat arttırdık.

Türkiye döviz ve altın kıymetleri tarafından önemli güce sahiptir. En büyük rezervi de Karadeniz'in altında bulduğumuzu tekrar hatırlatmak isterim. Türkiye çok yakında doğalgazda dünyanın en büyük rezervlerinden birine inşallah sahip olacaktır.

Doğal gazın ucuzlaması ile konuttan sanayiye her alanda milletimizin cebine ilave kaynak girişi sağlayacağız. Tüm dünyanın takdirini kazanan bir doğal gaz rezervi keşfinin ardından ekonomi notumuzu olumsuz çevirenlerin bu akli nereden aldığını, ülkemizdeki kimi manşetlerden ve beyanatlardan görebiliyoruz

"Oruç Reis gemimiz geri adım atmayacak"

(Yunanistan'ın Navtex ilanı) Bu açıklama, bölgede bulunan tüm gemilerin kıyı ve seyir emniyetini tehlikeye atan bir şımarıklıktır. Bundan sonra bölgede yaşanabilecek her olumsuzluğun tek müsebbibi Yunanistan, tek zarar gören de yine bu ülkenin kendisi olacaktır. Uluslararası hukuka, iyi niyete, komşuluk ilişkilerine aykırı bu tutumuyla Yunanistan, kendisini içinden çıkamayacağı bir kaosun içine atmıştır. Türkiye ne Oruç Reis gemimizin ne ona refakat eden donanma unsurlarımızın faaliyetlerinden en küçük bir geri adım atmayacaktır

"Her türlü toplu etkinliğe ara verelim"

(COVID-19) Düşün, cenaze, taziye ve tatil gibi toplu etkinlikler, virüsün yayılma alanları haline dönüştü. Biliniz ki en büyük tehdit unsurlarından biri de o sigaradır. Kendi kendinize ölüm fermanınızı imzalıyorsunuz. Her türlü toplu etkinliğe bu sürede ara verelim. Düşünlerimizi az sayıda katılımı ve kısa sürede yapmanın bize hiçbir maliyeti olmaz. Türkiye'nin üretimde, istihdamda, ihracatta hedeflerine ulaşabilmesinin yolu da salgının seyrinin düşüşünden geçiyor. Ülkemizin normalleşme adımlarını daha ileriye taşımak için bu mücadeleyi başarıya ulaştırmak mecburiyetindeyiz. Hasta, yoğun bakım ve vefat sayılarını belirli bir çizginin altına düşürmeden hiçbirimiz rahata, huzura ve güvene kavuşamayız.

Yöresel Ürünler Fuarı Ekim 2021'e ertelendi

Antalya Ticaret Borsası öncülüğünde 2010 yılında başlatılan Yöresel Ürünler Fuarı YÖREX, bu yıl COVID-19 nedeniyle planlanan takvim olan 21-25 Ekim ayında yapılamayacak. 11'inci YÖREX, "Sizin Oraların Nesi Meşhur" sloganıyla 20-24 Ekim 2021 tarihinde ANFAŞ Fuar Merkezi'nde düzenlenecek.

Antalya Ticaret Borsası Başkanı Ali Çandır, salgın nedeniyle bu yıl çok sayıda etkinliğin ertelendiğini söyledi.

Antalya Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Ali Çandır, salgın nedeniyle bu yıl çok sayıda etkinliğin ertelendiğine dikkat çekerken, pandemiden en çok da fuarların etkilendiğini belirtti. Bu yıl TOBB'un fuar takviminde olan ve 21- 25 Ekim'de yapmayı planladıkları YÖREX'in de pandemiden etkilendiğini kaydeden Çandır, "YÖREX'i bu yılın ekim ayı sonunda yapmayı planlamıştık. Ancak pandemi nedeniyle halk sağlığını önceleyerek fuarı 20-24 Ekim 2021 tarihinde yapma kararı aldık" diye konuştu.

Güvenli bir ortamda binlerce insanı yöresel ürünlerle buluşturmak istediklerini vurgulayan Çandır, "Sağlık her şeyin önünde gelir. Bu nedenle kimsenin sağlığını riske atmak istemedik. YÖREX'i her zamanki coşkusu ve katlanarak devam eden ziyaretçi kitlesiyle önümüzdeki yıl yapacağız. Anadolu'nun batısından doğusuna, kuzeyinden güneyine yüzlerce ürünü 'Sizin Oraların Nesi Meşhur' sloganıyla bir araya getireceğiz" diye konuştu.

Başkan Ali Çandır, 10 yılda 1 milyon 131 binin üzerinde ziyaretçi sayısına ulaşan YÖREX'in 10 yılda 3 bin 386 katılımcı ile binlerce ürünü ziyaretçiyle buluşturduğunu belirterek, "YÖREX'e başladığımız 2010 yılında 109 olan coğrafi işaretli ürün sayısı 5 katına çıkarak 511'i, coğrafi işaret başvuru sayısı ise 160'tan 583'i geçti" dedi.

Türk ve Yunan donanmaları karşı karşıya: Bugün tehlikeli gün

Bugün tehlikeli gün

**TÜRK VE YUNAN
DONANMALARI
KARŞI KARŞIYA**

Yunanistan'ın, Oruç Reis araştırma gemisinin faaliyet alanı ile kısmen örtüşen bir bölgede tatbikat yapacağını açıklaması gerginliği artırırken, Cumhurbaşkanı Erdoğan konuya ilişkin, "Türkiye ne Oruç Reis gemimizin ne ona refakat eden donanma unsurlarımızın faaliyetlerinden en küçük bir geri adım atmayacaktır" şeklinde konuştu.

Yunanistan'ın Navtex ilanına Türkiye'den cevap gecikmedi. Türkiye yarın Girit Adası'nın güneyinde Türk ve müttefik savaş gemilerinin katılımıyla tatbikat yapacak. Mili Savunma Bakanı Hulusi Akar, Yunanistan'ın, Oruç Reis araştırma gemisinin faaliyet alanı ile kısmen örtüşen bir bölgede saha ilan etmek suretiyle tatbikat yapacağını açıklamasını gerginliği artıran bir faaliyet olarak değerlendirirken, Bakan Akar'ın bu açıklamalarının ardından Türkiye yarın tatbikat düzenleyeceğini açıkladı.

Öte yandan Kabine Toplantısı'nın ardından Yunanistan'ın Navtex ilanına yanıt veren Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, "**Bu bölgede hakkını ve hukukunu korumak konusunda çok daha kararlı hareket edecektir. Bundan sonra ortaya çıkacak sonuçlara katlanmaya çalışanlar Navtex'te karşımıza çıkacaklardır**" dedi.

Erdoğan ayrıca, Yunanistan'ın yetkisiz şekilde şımarıkça bir edayla kendi Navtex mesajı da yayınladığını ifade ederek, "**Erdoğan, "Türkiye ne Oruç Reis gemimizin ne ona refakat eden donanma unsurlarımızın faaliyetlerinden en küçük bir geri adım atmayacaktır"** şeklinde konuştu.

Erdoğan'ın konuya ilişkin açıklamaları şu şekilde:

"YUNANİSTAN SONUÇLARINA KATLANMAK ZORUNDA KALIR"

"Yunanistan yetkisiz şekilde ve şımarıkça bir edayla kendi Navtex mesajını yayınlamıştır. Yunanistan'ın böyle bir ilana hakkı yoktur. Bölgede bulunan tüm gemilerin kıyı ve seyrini tehlikeye atan bir şımarıklıktır. Komşuluk ilişkilerine aykırı bu tutumuyla Yunanistan kendi kendini içinden çıkamayacağı bir kaosu içine atmıştır. Yunanistan'ı Türk donanmasının önüne atanların yarın yaşanacak sıkıntıda ortada görünmeyeceklerini Yunanlı komşularımızın bilmesini mülahaza ediyoruz. Bu bölgede hakkını ve hukukunu korumak konusunda çok daha kararlı hareket edecektir. Bundan sonra ortaya çıkacak sonuçlara katlanmaya çalışanlar Navtex'te karşımıza çıkacaklardır."

CHP'den doğal gaz keşfi ile ilgili açıklama: Beklediğimiz bir şey var

CHP Sözcüsü Öztrak, "Biz gazın bulunmasını eleştirmiyoruz. Beklediğimiz bir şey var, Genel Başkanımız da bunu bekliyor, buradan çıkacak zenginliğin milletin yararına kullanıldığını, milletimizin tamamına yansıtıldığını gördüğümüz andan itibaren gerçekten bunu alkışlarız." dedi.

CHP Genel Başkan Yardımcısı ve Parti Sözcüsü Faik Öztrak, Karadeniz'de doğal gaz rezervi bulunmasını eleştirmediklerini, buradan çıkacak zenginliğin, milletin yararına kullanıldığını, tamamına yansıtıldığını gördüklerinde bunu alkışlayacaklarını belirtti.

Öztrak, CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu başkanlığındaki Merkez Yönetim Kurulu (MYK) Toplantısı sürerken gazetecilere açıklamada bulundu, soruları yanıtladı.

Giresun'daki selde 2'si asker 8 kişinin hayatını kaybettiğini hatırlatan Öztrak, partilerinden iki genel başkan yardımcısının ve 7 milletvekilinin Kılıçdaroğlu'unun talimatıyla bölgede bulunduğunu, heyetin saat 19.00'da değerlendirmede bulunacağını bildirdi.

Öztrak, bölgede yapılan HES'lerin ve kaçak yapılaşmanın önüne geçilememesinin, yaşanan afette önemli bir etken olduğunu, HES kapaklarının kontrolsüz şekilde açıldığını, barajların duvarlarının yıkıldığını iddia edildiğini aktardı.

Askerlerin suya kapılmasına neden olan menfez için bir yıl önce CHP'li iki İl Genel Meclisi üyesinin, menfezin sağlamlaştırılması için İl Genel Meclisi Başkanlığına dilekçe verdiğini öne süren Öztrak, o günden bu yana işlem yapılmadığını, yaşananlarda ihmal bulunduğunu savundu.

Giresun'da 2009 ve 2016'da da sel yaşandığını anımsatan Öztrak, kentte gerekenin yapılmadığını söyledi.

Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin, "Çok dere var, taşkınları önlemek imkansız" şeklinde açıklamalar yaptığını, vatandaşları gerekli tedbirleri almamakla suçladığını ifade eden Öztrak, benzer bir afetin üstünden 10 sene geçmiş olmasına rağmen hala tedbir alınmamasını eleştirdi.

"Tabloda bir dengesizlik var"

Öztrak, Türk milletinin Gazi Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde emperyalizme karşı savaş meydanında kazandığı 30 Ağustos Zaferi'nin yıl dönümünün yaklaştığını belirterek, şöyle devam etti:

"Ayasofya Cami açılışında binlerce kişiyi bir araya toplayan, vatandaşları krediyle tatile gönderen, 15 Temmuz'u 3 bin etkinlikle kutlayan, öğrencileri pandemide sınava sokan saray hükümeti, 30 Ağustos törenleriyle ilgili olarak, birdenbire salgının zirve yaptığı dönemdeki önlemlere geri döndü. Salgının yayılmasını önlemek için gerekli her tedbir alınmalı, buna biz de katılıyoruz. Ancak bu tabloda bir dengesizlik var. Pandemide ikinci dalga mı başladı? Yoksa sarayın her milli bayramımızda yakalandığı alerji mi depreşti?"

Faik Öztrak, Karadeniz'de bulunan doğal gaz rezervine de değinerek, enerjide dışa bağımlılığı azaltacak her gelişmenin, kendilerini de sevindireceğini belirtti.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın rezervin açıklanmasından iki gün önce müjde randevusu verdiğini ifade eden Öztrak, Erdoğan'ın "Müjde vereceğim" açıklamasıyla 7,40 lira olan doların 7,30 liraya düştüğünü, açıklamadan yarım saat önce ise kurun 7,21 liraya kadar gerilediğini anlattı.

Açıklamadan sonra dolar kurunun yeniden 7,35 liraya ulaştığını söyleyen Öztrak, "müjde randevusu"yla beraber kamu bankalarının doların değerini aşağıya

ekebilmek için dvız sattığını, müjde hazırlığı yapılırken birilerinin ucuz dvız kapatmaya başladığını kaydetti.

ztrak, "Bu ucuz dolarlar kimlere satıldı? Kim bu dolarları kamu bankalarından aldı?" sorularını yöneltti.

"Müjde randevusu verilir verilmez, borsada enerji hisseleri jet hızıyla yükseldi. Anlaşılan birileri bu müjdenin ne olduğunu önceden biliyordu." diyen ztrak, enerji hisselerinin yaşanan  günlük süreçte tavan yaptığını, bu dönemde 10 milyon liralık enerji hissesi alan bir kişinin 1 milyon lira ila 2,7 milyon lira arasında para kazandığını savundu.

Karadeniz'de doğal gaz bulunduğunun açıklanmasıyla da senetlerin aşağıya düştüğünü vurgulayan ztrak, hisselerin asansör gibi inip çıkarken birilerinin milyonlarına milyon kattığını belirtti.

ztrak, "Kimler enerji hisselerinde oynayıp milyonlarına milyon kattı?" sorusunu yönelterek, Sermaye Piyasası Kurulunun bu konuyu araştırması gerektiğine dikkati çekti.

Kurulun, incelemeyi başlatmadığı takdirde suça ortak olacağına işaret eden ztrak, hesabın bugün sorulmaması halinde kendi iktidarlarında hesap sorulacağını kaydetti.

"Esnaflarımız perişan oldu"

Faik ztrak, konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Yeni bulunan rezervlerin avantajını milletimiz için hemen kullanmaya başlayın. şu imzaladığınız pahalı doğal gaz alım anlaşmalarını yeniden masaya yatırın, fiyatları dştrtn. Buradan edilecek tasarrufla, çiftçinin, işçinin, iř insanının, memurun, emeklinin yani vatandaşın derdine derman olmaya çalışın. İşte biz de sizi o zaman alkışlayalım. nce ekonomik kriz, sonra da koronavirüs salgınında alınan önlemler nedeniyle esnaflarımız perişan oldu. Tüm dünya esnaflarına karşılıksız nakit desteği verdi, siz ise esnafımıza sadece faizle borç verdiniz. şimdi o borçları da geri ödeme zamanı geliyor. Bu gazı kullanın, masada kullanın, Rusya'dan aldığınız gaz fiyatlarını dştrtn, Türkiye'yi ihya edin."

Her yerden petrol, doğal gaz fişkırsa, hukuk devleti, hukukun üstünlüğü, birinci sınıf bir demokrasi, millete karşı sorumlu bir ekonomi yönetimi, akıllı politikalar olmadan sorunların üstesinden gelinemeyeceğini belirten ztrak, Orta Doğu'daki ve Güney Amerika'daki petrol zengini ülkelerin durumuna dikkati çekti.

İktidarın, Venezuela'dan vergisiz peynir ithal etmeye karar verdiğini anlatan Öztrak, Türkiye'deki çiğ süt üreticisi yerine Venezuela'dakine destek verildiğini savundu. Öztrak, girdi fiyatları sürekli artarken, artırılması gereken desteğin, süt üreticisinin cebinden kepçeyle alındığını savundu.

"Dar gelirli 'Yandım Allah' diyerek kaçıyor"

Vatandaşın hayat pahalılığı altında ezildiğini, pazara giren dar gelirlinin "Yandım Allah" diyerek kaçtığını aktaran Öztrak, yaz mevsimin de bile 5 liranın altında doğru dürüst bir meyvenin bulunamadığına işaret etti.

Faik Öztrak, kirazın, üzümün lüks olduğunu, marketlerin bebek mamasına, çikolataya alarm takmaya başladığını anlattı.

İşsiz sayısının 10,5 milyonu aştığını, Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak'ın yönettiği ekonomide, daha önce işi olan 3 milyon 208 bin kişinin işinden olduğunu ifade eden Öztrak, üniversite mezunlarının annelerinin, babalarının eline baktığını dile getirdi. Öztrak, "İşte memleketin, bu ülkenin, Türkiye'nin gerçek sorunları bunlar. Milletın çözün diye beklediği dertler bunlar. Bu iktidarın müjde gaziyla üstünü örtebilirim sandığı da bu dertler." dedi.

Sözcü Öztrak, İstanbul Büyükşehir Belediyesine ait Kanal İstanbul afişlerinin valilik emriyle indirildiğini, yasa gereği bölücü ve yıkıcı olmayan afişlerin, mahkeme kararıyla kaldırılabilceğini, ancak hukukun ve yasanın dinlenilmediğini belirtti.

Cumhurbaşkanlığı kararıyla İstanbul'da Takviye Hazır Kuvvet Müdürlüğü kurulduğunu aktaran Öztrak, İstanbul Emniyeti İstanbul Valisi'ne bağılyken, İstanbul'da Ankara'ya bağıly kurulan takviye kuvvetin anlamı ne?" diye sordu.

İktidarın Türkiye'yi yönetme kabiliyetinin kalmadığını, "müjde"nin işsizlikleri çözmediğini, boş tencereyi doldurmadığını aktaran Öztrak, "Türkiye'nin ve ekonomimizin potansiyeli çok büyük. Millet derdini çözmeye kararlı ehil bir kadroyla, doğru bir ekonomi programıyla, hukuk devletini, kuvvetler ayrılığını güçlendiren, çağdaş bir parlamenter demokrasiyle, vatandaşı kucaklayan, hiç kimseyi açıkta bırakmayan, çocukların yatağa aç girmesine müsaade etmeyen bir sosyal devlet anlayışıyla tüm sorunların üstesinden gelebilir." diye konuştu.

Öztrak, milletin kendisinden kopanlara, sesini duymayanlara, halini görmeyenlere ilk fırsatta yanıtını vereceğini dile getirdi.

MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli'nin doğal gaz rezervine ilişkin açıklamalarının hatırlatılması üzerine ise Öztrak, bu konuda partisinin görüşünü aktardığını, Bahçeli'nin açıklamasını değerlendirmeye gerek görmediğini bildirdi.

AK Parti Genel Başkan Yardımcısı Mehmet Özhasseki'nin Giresun'daki sel sonrası değerlendirmelerinin sorulmasının ardından Öztrak, yaşanan büyük ihmalin sorumlularının şimdi vatandaşı suçladığını söyledi.

Öztrak, "Doğal gaz müjdesine Kılıçdaroğlu niye sessiz kaldı, milletvekillerine görüş bildirmemeleri konusunda uyarıda bulunuldu mu?" sorusuna şu yanıtı verdi:

"Parti Sözcüsüyüm, Merkez Yönetim Kurulunda konuşulanlarla ilgili açıklama yapıyorum. Benim açıkladığım görüşler aynı zamanda Genel Başkanımızın görüşlerini de yansıtıyor. Bu soruyu kasıtlı buluyorum. Bu soru, 'Neden eleştirmiyorsunuz?' diyor. Biz gazın bulunmasını eleştirmiyoruz. Beklediğimiz bir şey var, Genel Başkanımız da bunu bekliyor, buradan çıkacak zenginliğin milletin yararına kullanıldığını, milletimizin tamamına yansıtıldığını gördüğümüz andan itibaren gerçekten bunu alkışlarız."

Mansur Yavaş, STK'lara 'bütçeyi birlikte hazırlayalım' çağrısında bulundu

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Yavaş, yönetimde katılımçılık ilkesiyle başlattığı uygulamalara bir yenisini ekledi. 565 sivil toplum kuruluşuna mektup gönderen Yavaş, '2021 mali yılı bütçemizi birlikte hazırlayalım. Kaynakların paylaşımı ve kaynak ayrılmasını istediğiniz projelerinizi görüş ve önerilerinizle birlikte bizimle paylaşın' ifadelerini kullandı. Davet sonrası bütçe hazırlık çalışmalarına katılmak isteyen STK'lar, internet adresi üzerinden ya da yazılı olarak Mali Hizmetler Daire Başkanlığına görüşlerini iletebilecek.

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Mansur Yavaş, kent yönetiminde tüm paydaşlarla birlikte ortak akılla çalışmak istediğini belirterek bir ilke daha imza attı. Yavaş, 2021 mali yılı bütçe hazırlıkları için Sivil Toplum Kuruluşlarına (STK) mektup göndererek, "Gelin bütçeyi birlikte hazırlayalım, görüşlerinizi ve fikirlerinizi bizimle paylaşın" dedi.

ÖNEMLİ BİR ADIM

Demokratik yönetim kültürünün yaygınlaşması amacıyla Başkent'teki 565 STK'ya gönderdiği mektubunda kent yönetiminde karar alma sürecine tüm paydaşları dahil etmek istediğini anlatan Başkan Yavaş, şu mesajlara yer verdi:

Ankara Büyükşehir Belediyesi olarak katılımçılık saydamlık ve hesap verme sorumluluğu kavramlarını yönetim anlayışı olarak kabul ediyor, gelişmesi ve kurumsallaşması için de çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Nitekim stratejik plan, performans planları, bütçeler yanında bütçe uygulama sonuçlarını da düzenli olarak internet sayfamızdan paydaşlarımızın bilgisine

sunarak saydamlık ve hesap verme sorumluluğu açısından önemli bir adım atmış bulunuyoruz.

ORTAK AKIL VURGUSU

Üniversitelerden meslek kuruluşlarına kadar birçok paydaşa çağrıda bulunan Başkan Yavaş, 2021 mali yılı bütçesinin kullanımına ilişkin her türlü görüş ve öneriye açık olduklarını şu sözlerle anlattı:

Sınırlı bütçesel kaynakların hangi önceliklere göre nasıl kullanılacağıнын planlanmasına kamu kurumları, meslek kuruluşları, üniversiteler, STK'lar, vatandaşlar gibi yerel hizmetlerden yararlanan bütün paydaşların katılımını temel yönetim anlayışı olarak kabul ediyoruz.

Katılım süreci belediyemiz ile paydaşlarımız arasında ilişkilerin gelişmesine, Başkentimizin geleceğini ilgilendiren önemli kararların ortak akılla alınmasına katkı sağlayacağına inanıyoruz.

PANDEMİ NEDENİYLE ELEKTRONİK ORTAMDA TOPLANACAK

2021 mali yılı bütçe hazırlık çalışmalarını başlattıklarına dikkat çeken Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Mansur Yavaş, Covid-19 salgını nedeniyle salon toplantıları ve yüz yüze görüşmelerin yapılamadığını vurgulayarak, tüm görüş ve önerileri internet ortamında alacaklarını açıkladı:

Oluşturduğumuz <http://www.ankara.bel.tr/stk-tablo> adresinden bütçe hazırlık sürecine katılarak, 2021 mali yılı bütçesinde kaynakların paylaşımı ve kaynak ayrılmasını istediğiniz projelerinizle ilgili görüş ve önerilerinizi bizimle paylaşabilir veya doğrudan yazılı olarak Mali Hizmetler Daire Başkanlığına iletebilirsiniz. Yapacağınız her türlü katkının, kaynaklarımızın Başkentimiz Ankara'nın ve sizlerin hizmet gereksinimlerine uygun olarak paylaşılmasına, etkin ve verimli kullanılmasına katkı sağlayacağınızdan emin olmanızı isteriz."

Trump'tan Erdoğan açıklaması: Çok iyiydi

ABD'de kasım ayında yapılacak başkanlık seçimi öncesinde dün Cumhuriyetçiler'in kongresi başladı... Ülkeyi yönettiği süreç içerisinde başka ülkelerden "kurtarılan" ABD'lilerle bir soru-cevap yapan ABD Başkanı Donald Trump'ın yanında rahip Andrew Brunson da vardı. Trump o dönemi, "Şunu söylemeliyim ki Cumhurbaşkanı Erdoğan çok iyiydi. Seni çok uzun süre beklettiklerini ve masum bir insan olduğunu biliyorum fakat onunla biraz konuştuktan sonra seni bırakmayı kabul etti" dedi.

2018 yılında ABD ile Türkiye arasında ciddi bir krizin çıkmasına sebep olan rahip Andrew Brunson, kasım ayında yapılacak ABD Başkanlık Seçimleri öncesinde Cumhuriyetçilerin adayı olan Trump'ın yanında dün boy gösterdi...

Görevi süresince yabancı ülkelerden "kurtarılarak" ülkeye getirilen 6 ABD vatandaşıyla bir araya gelen ABD Başkanı Donald Trump, Cumhuriyetçilerin ulusal kongresinin birinci gününde bu insanlarla kamera karşısına geçti. Trump'ın aynı odada bulunduğu insanlardan biri de rahip Andrew Brunson'dı.

Trump, daha önce Beyaz Saray'da çekilmiş görüntülerde kurtarılan 6 ABD vatandaşıyla sohbet ederken görülüyor.

"TÜRK HALKINA MİNNETARIZ"

Brunson'ın sorularını yanıtlayan Trump, Cumhurbaşkanı Erdoğan ile ilgili de açıklamalarda bulundu. Trump, "Bence şunu söylemem gerek ki, Cumhurbaşkanı Erdoğan bana karşı çok iyi davrandı. Ve evet seni uzun bir süre içeride tuttular ve senin çok masum bir insan olduğunu da biliyorum fakat biraz sohbet ettikten sonra o da seni bırakmayı kabul etti" dedi.

23 yıl Türkiye'de yaşayan Brunson'ın serbest kalmasıyla ilgili açıklamalarına devam eden Trump, "Seni bıraktıkları için minnettarız ve Türk halkından da minnettarız" ifadesini kullandı.

Beyaz Saray'da daha önceden çekilmiş görüntülerde Trump'ın yanında aynı Brunson gibi ülkesine geri getirilen Michael White, Sam Goodwin, Joshua ve Tamara Holt ve Bryan Nerran yer aldı.

Ali Ekber YILDIRIM

25 Ağustos 2020

Manisa Salihli'de ürün deseni ve üretimde büyük değişim

Manisa'nın Salihli ilçesi, tarımsal potansiyeli yüksek, farklı ürünlerin yetiştiği, bu ürünlerin sanayide değerlendirildiği ve ihraç edildiği bir merkez konumunda. Son yıllarda ilçede yaşanan değişim ülke tarımının geleceği açısından da önemli ipuçları veriyor.

İlçede ürün deseninden, üretim biçimine kadar ciddi bir değişim yaşanıyor. İstanbul başta olmak üzere tarım dışından birçok girişimcinin arazi satın alıp tarımsal üretim yaptığı Salihli'de kiraz, ceviz, badem, zeytincilikte büyük ölçekli yatırımlar dikkat çekiyor. İstanbul'dan gelip ilçede binlerce dönüm ceviz ve badem diken şirketler, patronlar, CEO'lar bir araya gelip kooperatif bile kurdular.

İlçedeki bu değişimi yerinde gözlemlemek ve yetkililerle konuşmak için Salihli'ye gittim. Salihli Ticaret ve Sanayi Odası'nda 15 yılı aşkın süreden beri basın danışmanlığı yapan, üniversiteden sınıf arkadaşım Şirin Yörük'ün rehberliğinde bir dizi görüşme yaptık. Üretim alanlarını gezdik. Edindiğimiz bilgiler ve gözlemlerimiz çerçevesinde Salihlideki bu değişimi paylaşacağım.

Salihli Ziraat Odası Başkanı Cem Yalvaç (solda) ile TSO Başkanı İbrahim Yüksel, tarım yazarımız Ali Ekber Yıldırım'a ilçenin tarımdaki değişimini anlattı.

İlçe gelirinin yüzde 60'ı tarımdan

Salihli TSO Başkanı İbrahim Yüksel, ilçenin tarımsal potansiyelinin çok yüksek olduğunu belirtti. Yüksel'in anlattıkları özetle şöyle: "Salihli'nin gelirinin yüzde 60'ı tarımdan. Bunun da yüzde 40'ı sultaniye çekirdeksiz kuru üzümünden. İkinci sıradaki ürünümüz, son yıllarda ön plana çıkan zeytincilik. Odamızın coğrafi işaretini aldığı Salihli Kiraz'ı ihracat geliri ile ilçe ekonomisine önemli bir katkı sağlıyor. Salihli Kirazı, Amerika'dan Uzakdoğu'ya kadar birçok ülkeye ihraç ediliyor. Kirazın öne çıkması İstanbullu yatırımcıları da Salihli'ye çekti. Salihli'de 4-5 kiraz üreticisi ve diğer meyveleri üreten firmalar var. Bin dönüm, iki bin dönüm alanda üretim yapıyorlar. Hiçbir şey yetişmez dediğimiz kırsaldaki dağlarda bu yatırımlar yapıldı. Yani daha önce üretim yapılmayan alanlar üretime kazandırılmış oldu. Ucuz arazileri satın alarak yaptılar. Hem ülke ekonomisine katkısı oldu. Hem de kırsaldaki insanlarımızın ki onların gücü yetmiyordu bu yatırımları yapmaya, o araziler değerlendirilmiş oldu. Burada meyve yetişmez, kiraz, ceviz badem yetişmez deniliyordu. Boş bırakılıyordu. Sermayenin gücü ile bunlar aşıldı. Su da bulundu. Yağmur, dolu yağdığına buradaki çiftçimizin, köylümüzün ürünü zarar görüyor. Ama bu firmalar üstüne ağ sererek zararı önleyebiliyor. Mühendisleri var işin başında. Her gün kontrol ediliyor.

Tarım ürünleri sanayide değerlendiriliyor

Salihli Ovası'nda geniş bir alanda domates yetiştiriciliği yapılıyor. Mısır ekimi var. Domatesin değerlendirilmesi anlamında Organize Sanayi Bölgesi'nde kurutulmuş domates ve salça üreten fabrikalarımız var. Domates kurusu, salça, ayrıca kapyalı biber, közde patlıcan, kabak ve diğer ürünleri işleyip ihraç eden fabrikalar var. Peynir, zeytin işletmeleri var. Kedi-köpek maması üreten Türkiye'deki 5 fabrikanın 3'ü Salihli'de.

Hayvancılıkta Manisa'nın lideri

Salihli sadece bitkisel üretimde değil, hayvancılıkta da çok iyi durumda. Büyükbaş ve küçükbaş hayvan sayısı bakımından Manisa'da 17 ilçe arasında ilk sıradayız. Kula ikinci Selendi 3.sırada. Süt üretiminde yine aynı sıralama var. Yıllık 150 bin ton süt üretimimiz var. Ama organize sanayi bölgemizde her gün 500-600 ton süt işleniyor. Süt ürünleri, mozzarella, kesik peynir üretimi var. Kanatlı sektöründe Manisa Türkiye'de 1.sırada. Salihli ise, Manisa'da 1.sırada. Hem etlikte hem yumurtada önemli bir üretim merkeziz."

Arpa, buğday ve tütün yerini zeytin, ceviz, bademe bıraktı

Sürekli sahada ve çiftçilerin sorunlarıyla yakından ilgilenen Salihli Ziraat Odası Başkanı Cem Yalvaç, ilçedeki değişimi Çiftçi Kayıt Sistemi'ndeki (ÇKS) verilerle açıklıyor: "Arpa buğday ekilen yerlerin birçoğu zeytinliğe döndü. Kırsalda boş kalan, kıraç olan ve atalarımızın tütün ektiği veya arpa buğday ektiği yerlerin şu anda yüzde 80'ni zeytine döndü. Yüzde 20'si ise buraya gelen şirketler tarafından kiraz, ceviz, badem ve zeytinlik yapıldı.

Salihli'de 2009-2010'da 28-30 bin dekar zeytinlik vardı. Şimdi 85 bin dekar oldu. Zeytinde ağaç sayımız 3 milyon 400 bine ulaştı. Tabii bu sadece ÇKS'ye kayıtlı olan veriler. Bir de ÇKS'ye girmeyen, kayıt yaptırmayan çok kişi var. Kayıt yaptırmayan 15 bin dekar vardır.

Toplam 118 bin dekar bağımız var. Kayısı 6-7 bin dekar, 7 bin dekar erik var. Esas olarak yılda iki üç ürün yapan yazlık kışlık sebze ekenler var. Karayahşi, Çayköy, Eldelek, Çapaklı, Durasıllı ve diğer bazı köyler yılda 3 ürün alır. Arpa eker, kaldırıp mısır eker, mısırı kaldırıp domates eker. Ispanak eken var. Yani yılda 3 ürün alırlar. Hatta bir ay daha olsa 4.ürünü alırız derler.

Bu sene çok tartışılan domates ekimi ilçemizde yaygın. Manisa'da domates üreten Gölmarmara, Ahmetli, Salihli, Saruhanlı ilçeleri var. 2019'da bizde Çiftçi Kayıt Sistemime kayıtlı 9 bin 500 dekar domates vardı. Bu yıl 20 bin dekara çıktı.

Bakımı kolay diye zeytin tercih ediliyor

Birçok üretici son yıllarda zeytinciliğe döndü. Dombaylı Ovası'nda 5 bin 800 - 6 bin dekar alanda önceleri şeftali vardı. Sonra kayısıya dönüldü. Onun da 4-5 çeşidi var. Dedelerimizin diktiği kayısıdan verim alamadık. Çoğu söktü zeytine döndü. Ben mesela 83 dönüm kayısıımı söktüm zeytin yaptım. 2008 yılında. Benim gibi birçok kişi zeytine döndü.

Özellikle kırsalda susuz tarım olan atalarımızdan kalan arpa buğday ekilen yerlere yanından 5-10 dönüm öbür tarafından 15-20 dönüm alan su çıkararak pompayı kurarak zeytine döndü. Hem boş duran yerleri değerlendirdik. Hem de bağa göre, üzümüne göre bakımı daha kolay olan zeytine dönüldü."

Özetle, Salihli'de tarımda önemli bir değişim yaşanıyor. Yarın ki yazımızda Salihli'ye yatırım yapan şirketlerin kurduğu kooperatifi, şehirden köye dönenlerin öyküsünü yazacağız.

Bağları bekleyen son nesil

İhracatında ülke olarak dünya birincisi olduğumuz Sultaniye üzümünün yüzde

90'ı Manisa'da üretilir. Bunun yüzde 20'si de Salihli'dedir. Bizim geçen sene 300 bin ton yaş olarak üretimimiz vardı. Bu sene yüzde 15 düşüşle 260 bin ton olacağı tahmin ediliyor. Kuru olarak 42 bin tonda geçen yıl. Bu sene de 36 bin ton beklentimiz var. Türkiye kuru üzüm üretiminin de bu sene 270 bin ton olacağı öngörülüyor. Manisa'nın Alaşehir, Sarıgöl ilçeleri yaş üzüm olarak çalışıyor ve ihraç ediyorlar. Bize göre bağcılığı daha iyi yapıyorlar. Biz yaşa hazırlayamıyoruz. Kurutulmuş olarak değerlendiriyoruz. Kurutulmuşta da Alaşehir ilk sırada biz İkinciyiz. Bizden sonra da Saruhanlı gelir. Son yıllarda bağcılığı bırakıp meyveciliğe geçenler oldu. Ondan da mutlu olmayıp bırakanlar oldu. Yine de bağcılık devam ediyor. Ama Türkiye'nin şanssızlığı üreticiler köylerden bir bir gidiyor. Kalanlar yaşlı. Köylerimizde genç nüfusumuz kalmadı. Şu an yaş ortalaması 55-56 zannedersem. Bizim de arazilerimiz var. Köyde bağlara bakan son nesil bu. Onların çocukları, ya sigortalı bir işe girdiler ya da okula gittiler. Anne baba bakıyor bağlara. Onlar da giderse kimler yapacak bu işi, bağlara kim bakacak bilemiyorum.

Alaattin AKTAŞ

25 Ağustos 2020

200 ay boyunca bir kere bile iyimser olamadık

✓ **Tüketici güveni tam 200 aydır hesaplanıyor ve bu 200 ayın hiçbirinde iyimserlik sınırı olan 100 aşılamadı. Ağustosta bulunduğumuz düzey üçte iki artarsa iyimserlik sınırını ancak yakalayabileceğiz. Bu da hiç mümkün görünmüyor.**

✓ **Bankadaki hesaptan efektif çekilmesi sırasında masraf alınması yönündeki uygulamanın kalktığına ilişkin haberler gerçeği yansıtmıyor; ama Merkez Bankası'nda konu yeniden değerlendiriliyor. Belki mevcut uygulama aynen devam eder, belki masraf alınmasından vazgeçilir, belki de tüm bankalar için miktarla bağlantılı sabit bir oran getirilir.**

Koronanın ekonomik etkilerinin zirve yaptığı nisan ayında tüketicinin güveni dip noktaya inmişti. Lafın gelişi dip nokta demiyoruz; 2004 yılından beri açıklanmakta olan tüketici güven endeksinde en düşük değer söz konusu ay görülmüştü.

Tüketici güven endeksi, hizmetler sektöründeki bazı işyerlerinin ay ortasına doğru açılmasıyla mayısta artış gösterdi. Bu artış haziranda ekonomik anlamdaki kısıtlamaların neredeyse tümüyle kaldırılmasıyla daha da belirginleşti.

Tüketici güven endeksi nisan ayında 54.9'a inmişti. Bu, endeksin hesaplandığı 2004 yılının ocak ayından bu yana olan dönemin en düşük değeri idi. Yani nisanda 16 yıl 4 ayın, bir başka ifadeyle 196 ayın en düşük değeri görülmüştü. Bir olumsuzluk rekoruydu bu.

Mayısta 59.5'e, haziran'da 62.6'ya çıkıldı ve sonrasında yeniden düşüş başladı.

Tüketici güven endeksi temmuzda 60.9'a ve dün açıklanan veriye göre ağustosta 59.6'ya geriledi. Endeks, ağustosta bir anlamda mayıstaki düzeye dönmüş oldu.

Coşku yerini sessizliğe bıraktı

Tüketici güven endeksi özellikle nisandan mayısa geçişte yüzde 8'in üstünde arttığında bu durum büyük bir gelişme olarak gösterilmek istenmiş ve tüketicinin güveninin artık yerine geldiği izlenimi yaratılmaya çalışılmıştı. Tüketici adeta tüm sorunlarını geride bırakmıştı...

Ama şimdi bakıyoruz; tüketici güven endeksinin iki aydır gerilemesi karşısında bir sessizlik hakim oldu.

200 aydır kötümseriz

TÜİK ile Merkez Bankası'nın işbirliği ile yürütülen tüketici eğilim anketinin sonuçlarından hesaplanan söz konusu endeks, tüketicinin güven sınırından çok çok uzakta olduğunu gösteriyor.

Tüm güven endeksleri gibi tüketici güven endeksinin de 0-200 arasında değer aldığı, 100'ün altındaki değerlerin kötümserliğe, 100'ün üstündeki değerlerin ise iyimserliğe işaret ettiğini bir kez daha belirtelim.

Biraz önce ifade ettik; tüketici güven endeksi 2004 yılı başından bu yana hesaplanıyor. Yani 16 yıl 8 aydır süren bir hesaplama var. Bir başka ifadeyle söz konusu hesaplama tam 200 aydır yapılıyor.

Bir aydan bir aya geçişte yüzde 8 değil yüzde 18 artış yaşansa ne olur ki! Ayrıca Türk halkı bu 200 ayın birinde bile iyimserlik sınırı olan 100'ü aşamamış ki!

En yüksek endeks değerini 98.7 ile 2004 yılının şubat ayında görmüşüz, o kadar.

En düşük değer de 54.9 ile bu yılın nisanındaydı.

Ocak 2004'ten ağustos 2020'ye kadar geçen 200 ayın ortalama endeksi ise 73.3 düzeyinde.

İyimserlik sınırı çok uzakta

Ağustosta 59.6 olan tüketici güven endeksinin iyimserlik sınırı olan 100'e ulaşması, ancak üçte ikilik bir artışla mümkün.

Yaklaşık 17 yılda iyimserlik sınırı olan 100'ün hiç aşamadığı ve bu sınırdan giderek uzaklaşıldığı dikkate alınırsa üçte ikilik bu artışı sağlamanın hiç mümkün olmayacağı kolaylıkla görülür.

25.08.2020

Hem zaten ekonomik gidişat olumlu yönde değil ki böyle bir umut söz konusu olsun.

Özellikle korona süreci zaten sıkıntıda olan geniş kitlelerin ekonomik durumlarını daha da sıkıntılı hale getirdi.

Ülke makro dengeler açısından sorun yaşıyor; işsizlik artık bu sistemle ölçülemez boyuta varmış, vatandaş geçim derdinde...

Dolayısıyla bugüne göre çok daha iyi dönemlerde bile iyimserlik sınırına ulaşamamış tüketici güveninde orta vadede bu sınıra yaklaşması hiç beklenmiyor.

Efektif çekmede masraf kalkmadı ama konu yeniden değerlendiriliyor

Merkez Bankası bir süre önce bankalardaki döviz hesaplarından efektif çekilmesi durumunda bu işlemde masraf alınmasına olanak tanıyan bir düzenleme yapmıştı. Ancak, Merkez Bankası bu kararın uygulanmasında bankaları serbest bırakıyordu. Yani dileyen banka masraf alabilecek, dileyen almayacaktı ve masrafla ilgili bir oran ya da miktar sınırlaması da bulunmuyordu.

Bu izinle birlikte çok değişik uygulamalar ortaya çıktı. Bazı bankalar hiç kesinti yapmadı, bazıları belli miktarın üstü için masraf aldı, oranlar farklı farklı uygulandı. Sonuçta bir karmaşa doğdu.

Gelişmeleri izleyen ve geri dönüşleri de değerlendiren Merkez Bankası bu konu üstünde bir çalışma başlattı ve bu çalışma konusunda Türkiye Bankalar Birliği'ni de bilgilendirdi.

Dün gündeme gelen konu aslında bundan ibaret. Yani Merkez Bankası mevzuatında geri adım sayılabilecek ve masraf alınmasını yasaklayacak bir değişiklik yapılmadı.

Merkez Bankası'nda başlatılan çalışmada nasıl bir karara varılır; uygulama aynen sürsün mü denir, eski uygulamaya mı dönülür, miktar ve oranla ilgili bağlayıcı bir karar mı alınır, onu bir süre sonra göreceğiz.

Fatih ÖZATAY

25 Ağustos 2020

Bilinmesi gereken faizler hakkında neden bilgi yok?

Uzun bir süredir, Merkez Bankası'nın (MB) her Para Politikası Kurulu toplantısından sonra yayınladığı 'Faiz Oranlarına İlişkin Duyuru' metinlerine bakmıyordum. Hal böyleyken geçen Perşembe günü yayınlanacak duyuruyu merakla bekledim. Saat 14.00'te internetim kapalıydı, vakit kaybetmeyeyim diye televizyonda ilgili haberi ve yorumları dikkatle dinledim. Dinlemesine dinledim ama tecrübeli sunucunun ve yorumcuların neden hem faiz koridorunun alt ve üst sınırı hem de geç likidite penceresi faizi hakkında alınan kararları duyurmadıklarını anlamadım. Politika faizinin değişmediğini vurguladılar, yayınlanan metni neredeyse her cümlesinin üzerinde durarak analiz ettiler, bir önceki ile karşılaştırdılar ama sözünü ettiğim faizler hakkında bir bilgi vermediler. Nasıl böyle bir hata yaparlar oysa bu kadar da deneyimliler diye düşündüm

Sonra, kabahat bende olmalı dedim. İnternete bağlandım. O ne; sürpriz! Duyuruda o faizlerden söz edilmiyor. Kabahat ne sunucuda ne de yorumcularda. Duyuruda yer yok bu faizlere. Belki, daha önce, MB faiz politikasını sadeleştirme adımları çerçevesinde tek bir faizin açıklanacağını duyurmuştu; ama dedim ya perşembeye kadar ilgilenmediğim için öyle olup olmadığını bilmiyordum. Hala da bilmiyorum. Merak edip bakmadım da. Velez ki böyle bir karar almış ve duyurmuş olsun. Aşağıda belirteceklerim açısından hiç önemi yok.

Son yazımda koridor faiz sistemini özetlemiş ve politika faizinin önemini vurgulamıştım. Ayrıca, nerdeyse son 10 yılın önemli bir kısmında MB'nin bu basit sistemi bir kenara iterek 'ortalama fonlama maliyeti' olarak adlandırdığı faizi 'gerçek' politika faizi haline getirdiğini belirtmiştim. Kabaca şuydu: MB'nin bankaların kısa vadeli fon ihtiyaçlarını gidermek için çeşitli mekanizmaları var. Bunların her birinin faizi ayrı. Son yıllarda yeni mekanizmalar da icat edildi. Dolayısıyla A mekanizmasından 100, B'den 1000, C'den sıfır fonlama yapıyorsa, ağırlıklı fonlama maliyetinde B'nin faizi çok etkili oluyor. A'ninki bir miktar rol oynuyor, C'ninkinin hiç önemi kalmıyor.

Oysa koridor sisteminin mantığı şu: MB politika faizini öyle belirliyor ve her sabah bankaların kendisinden borçlanacakları olası miktarı öyle takip ediyor ve gün içinde fonlama miktarını öyle ayarlıyor ki, bankaların kendi aralarında yaptıkları işlemlerde ortaya çıkan faiz (piyasa faizi) politika faizine yakın olsun. Böylelikle de MB'nin hedefine ulaşmak için belirlediği politika faizi, mevduat ve kredi faizlerini etkilesin. Onlar da talebi ve arzı değiştirsin, yani politika faizi bir işe yarasın. Bunların olması için, öncelikle MB'nin politika faizi ile piyasa faizi arasında bir fark olmamalı. Öyle ya, büyük fark olsaydı adı o zaman neden politika faizi olsun. Politika faizinin içinde yer aldığı koridorun genişliği ise, bankalara, piyasa faizinin politika faizinden ne kadar sapmasına izin verileceği hakkında bilgi veriyor. Zira gün içinde A bankası B bankasına borç verir; A, B'den borç alamazsa MB'nin ona hangi faizden borç vereceğini bilir.

Kurul toplantısından önce başlayan son kur ve risk sıçrayışına MB olağanüstü bir toplantı ile karşılık vermedi. Buna karşın, bankalara sattığı parayı her gün daha maliyetli hale getirdi. 7 Ağustos günü yüzde 8.06'ydı bu faiz, giderek artırdı ve geçen cuma yüzde 9,52'ye yükseltti. Bu politika benim merkez bankacılığı anlayışına uymuyor. Ama uymak zorunda değil. Başka iktisatçılar da çıkıp bu tür bir artışı savunabilirler. Olabilir.

Ama olmaması gereken daha önemli bir sorun var. Şu: Ortalama fonlama maliyeti, adı üstünde bir ortalama. Farklı fonlama mekanizmalarının faizleri bilinmeli ki, MB'nin bu faizi nereye kadar yükseltebileceği ya da düşürebileceği hakkında bir fikir edinilsin. Sonuçta faiz duyuruları bunun için yapılmıyor mu? Oysa ekonomideki gidişata, enflasyona, hedefe ilişkin o kadar cıfcaflı sözün yer aldığı ve açıklanan faizin bu gidişatı nasıl etkileyeceğinin tartışıldığı bir metinde, gidişatı asıl etkileyecek ve şu an kullanılan ortalama fonlama maliyetine ilişkin bilgi verecek faizlere ilişkin bir açıklama yok. Denilebilir ki değiştirilmedikleri için yok. İyi ya, şu anda bir işe yaramayan politika faizi de değiştirilmedi ama onun için bilgi var. Üstelik paragraflarca bu 'etkisiz elemanın' etkisi tartışılıyor.

Abdulkadir Selvi

aselvi@hurriyet.com.tr

Solda siyaset hareketleniyor

25 Ağustos 2020

Yerel seçimlerden sonra AK Parti'den ayrılan Ali Babacan ile Ahmet Davutoğlu partilerini kurmuşlardı.

Kurultaydan sonra ise CHP karıştı. Oysa CHP'de muhalefetin olmadığı bir kurultay yapılmıştı. Kılıçdaroğlu siyasi hayatının en yüksek oyuyla genel başkanlığa seçilmişti. Ancak güç zehirlenmesi yaşandı. Muhalefet tamamen dışlandı. Ayrıca CHP'nin siyasi çizgisi HDP'ye yaklaşmaya başladı. Üstüne bir de Kılıçdaroğlu'nun Abdullah Gül'ü cumhurbaşkanı seçtirme hesapları deşifre olunca, CHP'de kendileri açısından denizin bittiğini düşünen isimler harekete geçmeye başladı.

2023 yaklaştıkça cumhurbaşkanı adayları bir bir kendilerini göstermeye başladılar.

MUHARREM İNCE SARSTI

İlk ateşi Muharrem İnce yaktı. İnce 4 Eylül'de Sivas'ta sahaya iniyor. İnce'nin çıkışı CHP'yi sarstı. Çünkü İnce'nin bir potansiyeli var. CHP'nin HDP çizgisine kaydığını düşünen bir kesim İnce'yi destekliyor. Muharrem İnce'nin çıkışından bu yana CHP, bir türlü politika belirleyemiyor. Ancak CHP'deki hareketlilik sadece Muharrem İnce ile sınırlı kalacak gibi görünmüyor.

İLHAN KESİCİ'YE DİKKAT

Türk siyasetinde bir yeri olan İlhan Kesici de kendi politikalarını oluşturmaya başladı. Kılıçdaroğlu, doğalgazın bulunması konusunda suskunluğunu sürdürürken İlhan Kesici, "Hükümeti ve ilgili tüm insanlarımızı kutluyorum" dedi. Daha önce de İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin 935 bin sterline Fatih portresini almasını eleştirmiş, "Ekrem İmamoğlu'nun aldığı Fatih tablosu sahtedir. Gerçekmiş gibi reklamını yapmaları çok ayıp" demişti. İlhan Kesici'nin nasıl hareket edeceği netleşmiş değil. Yeni bir parti mi kuracak, yoksa CHP'de kalıp mücadelesini mi sürdürecektir. Bilinen tek şey,

Cumhurbaşkanlığı seçimleri yaklaştıkça Kesici cephesindeki hareketliliğin artacağı.

SARIGÜL YOLA ÇIKIYOR

Daha önce Türkiye Değişim Hareketi ile siyasette bir rüzgâr estiren Mustafa Sarıgül tekrar yola çıkıyor. Sarıgül'ün eski gücü yok ama bu kez eskiye göre daha kararlı. Çünkü daha önce Kılıçdaroğlu'nun CHP Genel Başkanı seçilmesiyle birlikte, CHP'nin rüzgârını kesmemek için parti kurma çalışmalarını askıya almıştı. Halen DSP üyesi ama Mustafa Sarıgül, Özal'ın değişimi, Demirel'in halka dokunuşu ve Ecevit'in zarafetinden yeni bir siyaset dili oluşturma çabası içinde.

CHP asırlık bir çınar. İnce de Kesici de Sarıgül de yola çıksa CHP yine dimdik ayakta durur. Ama bu isimler CHP'nin 2023 Cumhurbaşkanlığı hesaplarını bozar. Getirdiklerinden ziyade CHP'den ne götürdüklerine bakmak lazım.

TUMA ÇELİK'TEN HEM CİNSEL SALDIRI HEM TEHDİT

HDP'den ihraç edilen Mardin Milletvekili Tuma Çelik hakkında D.K. isimli kadına cinsel saldırıda bulunduğu iddiasıyla kurulan Hazırlık Komisyonu, dokunulmazlığının kaldırılmasını istedi. Karar oy birliğiyle alındı. Komisyon üyeleri, "kadının beyanı esastır" dediler. Hazırlık Komisyonu Başkanı AK Parti Afyon Milletvekili Ali Özkaya, "Meclis'in töhmet altında kalmaması açısından konunun yargı tarafından yürütülmesini uygun gördük" dedi.

D.K.'NİN MÜCADELESİ

Verdiği mücadeleden dolayı D.K.'yı tebrik ediyorum. Eğer tehditlere boyun eğip, sussaydı, Tuma Çelik'in dokunulmazlığının kaldırılması aşamasına gelinemezdi. Çünkü D.K., HDP Mardin Milletvekilleri Ebru Günay ve Pero DüNDAR ile görüşüp, yardım istemiş. D.K., "İki kadın milletvekili bana, 'olayı kapat' diyerek vazgeçirmek istediler" demişti. "O günden beri nefes alamıyorum" diyen D.K. görüştüğü HDP'lilerden destek bulamamış. Ebru Günay, "Sana bir doktor ayarlayacağım. Ruh sağlığın bozulmuş" demiş. Ama D.K.'yı doktor değil, "UBF Uluslararası yayın"dan olduklarını bildiren gazeteciler aramış. Bunun üzerine D.K., HDP Milletvekili Günay'a dönerek, "Beni doktora yönlendirmeni beklerken, sen nasıl gazeteciye yönlendirirsin" diye tepki göstermiş.

AYAKLARINA SIKARIZ TEHDİDİ

Yaşananlar yetmemiş gibi D.K. yardım istediği HDP Milletvekili Pero Dünder ve Süryani Federasyonu Başkanı Evgil Türker tarafından, "Sen Midyat'a gelersen, senin ayaklarına sıkacağız" diye tehdit edildiğini söylüyor.

TUMA ÇELİK'İN TEHDİTLERİ

D.K. destek istediği HDP'lilerden ya "olayı kapat" karşılığını almış ya da ileri gidince tehdit edilmiş. D.K., Cinsel saldırı sonrası "Seni partiye şikayet edeceğim" diye bağırdığı Tuma Çelik'in kendisine, "Ben vekilim, dokunulmazlığım var. Olmadı siyasi hayatım biter, giderim Avrupa'da yaşarım. Eğer duyulursa yöre halkı benim için, 'erkektir, bir zamparalık yaptı' derler. Ama sen, eşin ve çocukların insan içine çıkamaz" dediğini anlatmıştı.

HAYATIMLA OYNADIN MESAJI

Cinsel saldırı sonrasında eşinden boşanan D.K., Tuma Çelik, telefonlarına cevap vermeyince bu kez mesaj atmak suretiyle tepkisini sürdürmüştü. Mahkeme kararıyla telefonlarında yapılan incelemede Tuma Çelik'in son mesajında D.K.'yı tehdit ettiği tespit edildi. Önce D.K.'nın yaşadığı felaketi yansıtan mesajlarından bir kaçını paylaşmak istiyorum.

"Benim hayatımla oynadın", "Şerefsiz alçak beni bu hale sen getirdin", "Söyle sen kaç kişiyi daha hayattan kopardın alçak", "Midyat'a dönmek için gelmedim yarım bıraktığın canı vermek için geldim" diye mesajlar attığı tespit edildi.

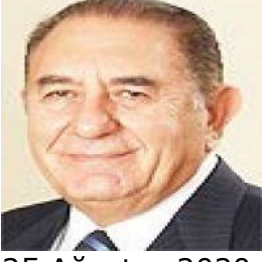
TUMA ÇELİK'TEN, 'YAZMA YOKSA RAHAT BIRAKMAM' TEHDİDİ

Tuma Çelik'in ise bu mesajlara, "Lütfen kendine gel ve saçmalamaktan vazgeç. Herkes hata yapar ve hayat pişmanlıklarla doludur. Yazdıklarına bir daha bak. Devam etme. Bir de yazmadan önce sonuçlarını bir düşün sonra yaz" diye yanıt verdiği ortaya çıktı.

D.K.'nın, "Şerefsiz" diye tepki göstermesi üzerine Tuma Çelik'in bu kez de, "Lütfen biraz normal olmaya çalış. Sakinleş ve evine, ailene dön" diye karşılık verdiği belirlendi. D.K.'nın telefonlarına çıkmayan ve attığı mesajlara yanıt vermeyen Tuma Çelik'in, son mesajında ise tehdit ettiği ortaya çıktı. Tuma Çelik'in, "Şerefsiz ailemi yıktın" diye mesaj atan D.K.'yı, 5 Ağustos 2019 tarihli son mesajında, "Yazma yoksa rahat bırakmam" diye tehdit ettiği belirlendi.

Yükselen doğa değeri: Çıldır

Esfender KORKMAZ

25 Ağustos 2020

Okurlarımın izniyle, bu gün doğup büyüdüğüm kasaba olan Çıldır'dan bahsetmek istiyorum. Nedeni bu ilçenin Unesco-Dünya Çevre Kültür Mirasına girmesi gereken bir doğa mucizesi olmasıdır.

Ortaokulu ikinci sınıftan sonra ve liseyi Karsta okudum. O zamanki mevcut kara yolu ile Kars Çıldır arası 80 kilometre idi. (Bu gün 92) Kışın şubat tatilinde yollar kardan kapanırdı. Kars'tan Çıldır'a yolun 18 kilometresini buz tutmuş göl üstünden iki veya üç atın çektiği kızakla giderdik.

Çıldır'da tüm doğa eşsiz güzelliktedir. Hiçbir yerde olmayan kendine özgü, endemik bitkiler mevcuttur. Çevre kirliliği yoktur. Organik tarım yapılmaktadır. Dünyanın en güzel çiçek balı yapılmaktadır.

Çıldır'ı doğa harikası yapan özelliklerin başında Çıldır gölü geliyor.

Çıldır gölü ilk defa 1999 yılında o zamanki Belediye Başkanı Ercan Şirin tarafından başlatılan '**Çıldır Göl Festivali**' ile tanıtıldı. Bu festival bu sene

pandemi nedeni ile yapılmadı. Ancak öncesinde kaymakamlar ve belediye başkanları tarafından tekrarlandı ve her yıl artan bir şekilde rağbet gördü.

Bu gölü kışın yapılan kış festivallerinden, buz kırıp balık avlayanların görüntülerinden herkes tanıyor. Bu festivalleri her yıl 100'den fazla yabancı gazeteci takip ediyor. Aynı zamanda göl, kışın buz rallisi yapmaya ve buz otelleri kurmaya uygundur. Dahası uluslar arası kano yarışları için Dünyada mevcut dört gölden birisidir.

Gölde birçok ada var... İki önemli ada.

En büyük ada, Akçakale köyünde bulunan Alparslan adasıdır. 2004 yılından başlayarak üç yıl süre bu adada, Erzurum Üniversitesinden o zamanki Doç.Dr. Alpaslan Ceylan başkanlığında bir heyete Kars Müzesi denetiminde kazı yaptırmıştık. Finansmanını o zaman yetkili olduğum İstanbul Üniversitesi Araştırma Vakfı ve arkadaşlarla 1992 yılında kurduğumuz Kars-Ardahan ve Iğdır kalkınma vakfından sağlamıştık.

Bu kazılarda neolitik çağa ait yerleşim alanları bulundu. Bu evler taş ve sal taşlarından yapılmış ve içeriye damlarından giriliyor. Odalar arasında da sal taşından kapılar var. Odanın ortasında su kuyusu var.

Prof.Dr. Alpaslan Ceylan bu araştırmaları ve yöre ile yaptığı diğer araştırma ve kazıları Nezahat Ceylan'la birlikte '**Doğunun Sönmeyen Yıldızı-Akçakale ve Çıldır Araştırmaları**' adıyla kitap haline getirmiştir. Bu kitap Atatürk Üniversitesi tarafından Ocak 2019'da yayınlanmıştır.

Diğer ada çok sayıda kuşun yaşadığı ve yuva yaptığı Kuş adasıdır.

Çıldır Gölü'nde Ot Sazanı (*Sarı Balık*) denilen ve başka sularda bulunamayan lezzette bir balık yaşıyor. Gölün suyu içilecek temizliktedir.

Çıldır'da bir diğer göl, Aktaş (Hozapın) gölüdür. Yarısı Türkiye'de yarısı Gürcistan'da olan bu gölde bir kuş cennetidir.

İki önemli kale var... Tarihi Şeytan kalesi ve Kurtkale.

Şeytan kalesinin yer aldığı kanyon bitki örtüsü ile kaplı, çok derin ve eşsiz güzelliğindedir. Kurt kalesi de Gürcistan sınırındadır.

7 katlı mağaralar ve koç-koyun heykelleri de ilgi çeken özelliktedir.

Çıldır da aşık kültürü gelişmiştir. Korunması gereken söz kültürüne sahiptir.

"**Çıldır**" adı dikkat çekmekte ve ne anlama geldiği merak edilmektedir. Bu alanda en iyi kaynak Index-Anatolicus'tur. Bu kaynağa göre Gürcüce "**Çrdillo**" kuzey demektir.

Çıldır esasında gölün adıdır. Bölgeye de Çıldır denilmektedir. Çıldır Eyaleti veya Çıldır Beylerbeyliği, 16. yüzyılda Çıldır, Ardanuç, Şavşat, Oltu yöresiyle

25.08.2020

Gürcistan'ın Ahıska ve civarını içine alan Osmanlı Devleti eyaletidir. Merkezi Ahıska'ydı.

Çıldır'da halkın demografik yapısı; **Terekeme** ve **Ahıska Türklerinden** oluşur. Halkın geçim kaynağı hayvancılık ve tarımdır. Bu ilçede yaşayan nüfusun takriben dört veya beş katı dışarıda yaşıyor. Batıya göç, Doğunun önlenemeyen kaderi oldu. 1886 yılında Çıldır'ın nüfusu 8.909 iken bugün 2018 itibarıyla 9.883'tür.

Çıldır halkı medeni ve uyumludur. Ceza evi hep boş kaldığı için yaklaşık on sene önce kaldırıldı. Hâkimler de boş oturuyor diye mahkemeler kapatıldı.

Göl ve çevresi geçen sene koruma altına alındı. Ardahan Valisi Mustafa Masatlı tarafından rekreasyon projesi kapsamında çalışmalar yapılıyor . Ayrıca mevcut yöneticiler Kaymakam Alper Taş ve Belediye Başkanı Yakup Azizoğlu'nun çabaları bu gün bu doğa harikası Çıldır'ı yükselen bir değer yapmıştır.

İbrahim Kahveci

Millet inanıyor ama piyasa neden inanmıyor

Tezim belli... Tencere bu iktidara kadar etkiliydi ama artık öyle yüksek seviyede etkili değil.

Yani ekonomik kriz, yoksulluk, işsizlik sandığı fazla etkilemiyor. Milletın önemli bir kesimi 'aç kalırız, yedirmeyiz' fikrinde.

Kimse daha büyük yoksulluk, daha büyük işsizlik ve açlık sonucu sandığın değişmesini oturduğu yerden beklemez.

Sermayedar sermayesini, işçi işini, esnaf dükkanını kaybeder ama Milli söylemlerin peşinden koşarak yanlışlara da dur diyemez; demez.

Milli Para politikası söylemi ile kendi ülkesinde kendi vatandaşlarından Amerikan Doları ile borçlanmayı bile sorgulamaz.

Milli söylemle TPAO'nun kadrolarını tasfiye eder ve Fransızlarla çalışılır ama bunu da sorgulamaz..

Bu normal bir sosyolojidir. Bu sosyolojinin sayısız örneği tarihte vardır. Milli söylemlerin peşinden sorgulamadan giden milyonları tarih kitapları yazar.

Buradaki sorgulama elbette yapılıyor sınırlar ama o güçlü milli yalanların altında yok olup giderler.

***

Şimdi gaz bulduk. Eksenimiz değişiyor, hatta eksen Türkiye oluyor.

Bunu söylüyor Milli Politika uygulayıcı Bakanımız. Ama dün verdim; şu anda Avrupa gaz piyasası fiyatı ile bulunan toplam 320 milyar m3 gazın değeri sadece 20 milyar dolar.

3 yıl sonra çıkartılacak, çıkartılması için en az 5 milyar dolar masraf yapılacak ve yılda bize katkısı şu an AB fiyatı ile 3 milyar dolarda kalacak gaz için uçuyoruz.

25.08.2020

Elbette sevineceğiz. Bu bir rezervdir ve devamını da umut edeceğiz. Ama uçtuk, kurtulduk, koşun peşimize demenin ötesinde akli da kaybetmeyeceğiz.

***

Bu ülkenin sorunu para bulmak değildir. Bunu yıllardır söylerim... Bizim sorunumuz parayı kullanamamaktır.

Bakınız 2003-2018 arasında bu ülkeye 650 milyar dolar yabancılardan para geldi. Hatta şöyle söyleyeyim:

2010 yılında 60 milyar 099 milyon \$
2011 yılında 67 milyar 146 milyon \$
2012 yılında 72 milyar 666 milyon \$
2013 yılında 75 milyar 561 milyon \$
2014 yılında 41 milyar 929 milyon \$

sadece sermaye hesabından gelen yabancı para tutarıdır. Sadece 5 yılda bu ülkeye 317,4 milyar dolar para geldi de ne oldu?

Uçtuk mu? Eksen mi olduk? Bu ülke bir merkez hikayesi mi yazdı?

Olan ne oldu biliyor musunuz? Osmanlı sonrası bir daha dış borç batağına saplandık. Boğazımıza kadar dış borç hanemiz doldu. Hani Sayın Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın deyimi ile "Borç alan emir alır" noktasına mı geldik? Açıkçası dış borçları görüyoruz ama dış emirleri bilemiyoruz.

5 yılda 317 milyar dolarla yapamadığımız büyük değişimi 3 yıl sonra çıkartacağımız ve yılda 3 milyar dolar katkı verecek doğalgaz sayesinde başaracağız.

Öyle mi?

Acaba böyle bir ufku siz görüyor musunuz? Böyle 3-5 kuruşun dahi değerini bilen, ona göre ülkeyi yöneten bir yönetim görüyor musunuz?

Yoksa şu krizde bile, şu yoklukta bile akli fikri Kanal İstanbul'da olan, hemen aklına beton gelen bir anlayış mı ülkenin çehresini değiştirecek.

Kimse kimseyi kandırmasın. Gerçekçi olalım.

Daha geçen yıl Ruslara kullanmadığımız s-400 için 2,5 milyar dolar ödedik. Avrupa'da 63 dolara düşen gazı bile şu anda onlardan 190 dolara satın alıyoruz.

Rusların dış politik masraflarını bile biz karşılıyoruz nerede ise. Hem de bize karşı olan operasyonlarının da...

***

Kısaca Milleti inanan ve inanmayan diye ikiye bölebiliriz. Ayasofya konusunda da aynı yol izlenmedi mi?

25.08.2020

Vay nasıl Milli davalarda ülkenin yanında olmazsın mottosu önümüzde. Ama bu motto aklımızı rafa kaldırmamızı ve kardeşlik söylemine inanmamızı istiyor. Kardeşlik deyince hatırlayın: Daha aynı yerde beraber çalıştığı mesai arkadaşını bile "Bana değil buna saldırın" diye görebilen bir kardeşlikten bahsediyoruz.

İyi ama bu kadar tutarsız, bu kadar hesapsız işlere Milletin bir kısmı inanırken, piyasalar neden inanmıyor?

En iyisi siz bunu krizden dolayı evlenemeyen, çocuk bile yapamayan ama siyasi bekasına sahip çıkan kesime sorun. 29 Mayıs tarihinde yazdığım "Nankör okumuşlar" yazısını bir kez daha okumanızı öneririm.

KALIN sağlıcakla...

25 Ağustos 2020, Salı

BAŞYAZI MEHMET BARLAS

Bulunan doğalgaza matem tutanlar için Bahçeli ilaç gibi konuştu

Türkiye'nin yarınına ışık tutacak ve gelecek kuşakların da yararlanacağı durumlar söz konusu olduğunda, belirli kesimler adeta matem tutuyor. Bunlar her şeyin AK Parti'ye ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'a endeksli olduğu yanılığın içindeler. Nitekim son olarak Karadeniz'de bulunduğu açıklanan doğalgaz rezervi de bu çevreleri mateme ve şaşkınlığa sürükledi. Bu çevrelere laf yetiştirmekten bıkanlar için, MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli'nin konuya ışık tutan açıklaması ilaç gibi geldi.

Bahçeli konuştu

Bahçeli'nin söz konusu açıklamasından alıntılar yapmayı gerekli gördüm:

"2019'da ödediğimiz 41.6 milyar dolarlık enerji faturasının, önümüzdeki yıllarda inişe geçecek olması bazılarının uykularını kaçırmıştır."

"Türkiye'nin enerjide dışa bağımlılık oranının yüzde 72 düzeyinde olması elimizi zayıflatırken, bütçe dengesini ve ödemeler bilançosunu olumsuz şekilde etkilemektedir. Karadeniz'de bulunan doğalgaz yatağı ekonomik güvenliğimizi sağlam esaslara bağlarken stratejik gücümüze de güç katacaktır."

Rahatsız olanlar

"Ancak Türkiye'nin diriliş azminden ürken, parlak ufuklara ulaşma amacından rahatsız olan köksüzler lobisi bu defa da nice emekle bulunan doğalgaz yatağını karalamaya, küçük göstermeye, değersizleştirmeye kalkışmışlardır."

"Karadeniz'de belirlenip üretime ve ticarileşme aşamasına geçecek doğalgaz kuyusu, kötü niyetlilerin ipliğini bir kez daha pazara çıkarmış, vicdan ve ahlaklarının bütünüyle iflas ettiğini ibretlik şekilde gözler önüne sermiştir."

Menhus çevreler

"Her yapılanda kusur arayan, Türkiye'nin ayak bağlarından kurtuluşundan

25.08.2020

devamlı huzursuz olan menhus ve menfur çevreler milletimize husumet besleyen karanlık odaklardır."

"Malum zihniyetler kimi zaman dış mihrakların kalem tutan eli, kimi zaman da söz söyleyen ağızları olmuşlar fakat bir türlü adamlık hüviyetini kazanamamışlar, milli ve yerli duruş gösterememişlerdir."